

tenim una pesada llosa a sobre que és l'endeutament, originat en anys d'excessos, que encara no hem acabat de rebaixar fins a uns nivells òptims. Famílies, empreses, entitats financeres i administracions públiques, tothom està endeutat. S'ha passat d'un percentatge del crèdit al sector privat no financer que el 2002 representava el 96% del PIB, al 171% en l'actualitat.

LA BOLA DEL DEUTE. La situació financera no era millor als Estats Units, però allà van optar per punxar la bola del crèdit amb el tancament de bancs i estatilitzant algunes pèrdues. Aquesta circumstància, la major flexibilitat de l'economia nord-americana i els plans d'estímul expliquen que la recuperació hagi estat més ràpida. Per contra, aquí hem de seguir arrossegant la nostra "bo-

la", i això té conseqüències a tots els nivells.

Per exemple en el consum. Cal pensar que el 2009, l'aportació de la demanda interna al creixement de Catalunya va ser negativa en unes taxes mai vistes (-6,3%). El 2010 encara restarà dinamisme, però d'una manera sensiblement menor. L'atur, l'increment de l'IVA, la restricció del crèdit i l'alt endeutament de les famílies llasten el consum domèstic. "L'endeutament s'ha d'eixugar, ara tampoc no seria bo que tornés l'alegria del crèdit a les famílies", explica Joan Ramon Rovira, cap d'estudis econòmics de la Cambra de Barcelona.

Amb tot, Salvador Guillermo fa notar que la taxa d'estalvi de les famílies, que s'havia enfilat ràpidament com a conseqüència del primer impacte de la crisi, es comença a relaxar, segons previ-

sions per al conjunt de l'Estat de Funcas (Fundación de las Cajas de Ahorros) per traduir-se en una millora del consum. "Serà un vector per assentar el creixement però no el motor de la recuperació", conclou el director d'estudis de Foment. "La feblesa del consum és un element determinant", afegeix, Salvador Estapé, gerent del centre del Sector Públic-privat de l'IESE.

Cal afegir que els plans d'austeritat de les administracions públiques per rebaixar el dèficit públic també restaran impuls a la demanda interna. I tal com estan les restriccions pressupostàries a la UE, no hem d'esperar que sigui un concepte que sumi creixement en els pròxims anys.

NETEJA. Tal com estan les coses, per al responsable del servei d'estudis de la Cambra de Comerç, el punt d'inflexió de la recuperació econòmica ha de ser el retorn de la inversió productiva de les empreses -és a dir, la compra de maquinària més moderna- i això s'hauria d'estar començant a produir. A ningú se li escapa que la inversió d'avui són els llocs de treball de demà. Però perquè les empreses puguin invertir s'ha d'haver produït la recuperació dels beneficis empresarials.

En aquest sentit, la central de balanços del Banc d'Espanya ja ha començat a registrar un important canvi de tendència: "El major dinamisme mostrat per l'activitat productiva, conjuntament amb la disminució de les despeses de personal (...) portà que el resultat econòmic brut augmentés un 6,5% en el primer trimestre del 2010", recull el *Butlletí Econòmic* del juny passat. En el mateix període del 2009, el resultat de l'Estat experimentava una davallada del 20,9%.

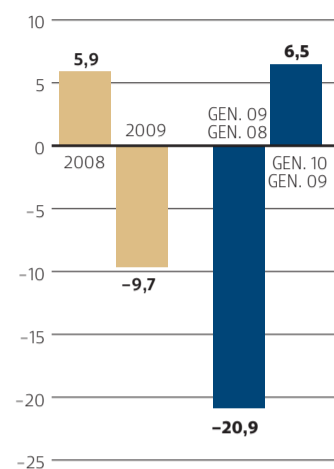
Moltes empreses s'han quedat en el camí i molts llocs de treball s'han perdut entre aquestes dues dades. La superació dels números vermells en els balanços empresarials és un símptoma clar que s'ha fet net. Ara ja es poden pagar els deutes -tot i que l'endeutament empresarial està concentrat sobretot en sectors més vinculats amb el totxo-. I desempolsar els projectes que s'havien guardat al calaix per a temps millors: les ampliacions de les fàbriques, l'obertura d'una nova línia de producció o la construcció d'una planta a fora. "La recuperació dels beneficis empresarials és l'antesala de tot", diu Rovira.

ÀMBIT FINANCER. Però cap inversió no és fa exclusivament amb diners propis. Cal la participació del finançament aliè: dels bancs i caixes. I aquí és on la fórmula comença a fallar, perquè el sistema financer encara no s'ha recuperat de la crisi, i això fa pensar que aquesta vegada les coses hauran

Benefici, estalvi i deute

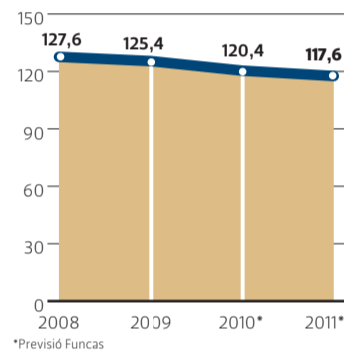
BENEFICI DE LES EMPRESES

Espanya. Dades en percentatge de la RBD

DEUTE BRUT DE LES LLARS

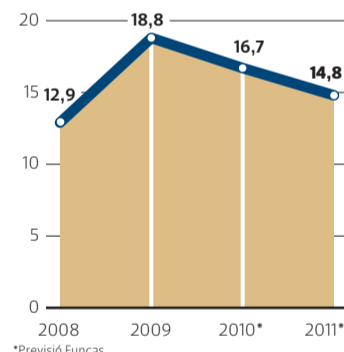
Espanya. Dades en percentatge de la RBD

*Previsió Funcas

TAXA D'ESTALVI DE LES FAMÍLIES

Espanya. Dades en percentatge de la RBD

*Previsió Funcas

FONT: BANC D'ESPAÑA / FUNCAS

La feblesa del consum

és un element determinant per a la recuperació

SALVADOR ESTAPÉ
DIRECTOR DEL CENTRE PÚBLIC-PRIVAT

El retorn dels guanys empresarials anticipa la inversió i és l'antesala de tot

JOAN RAMON ROVIRA
CAP D'ESTUDIS ECONÒMICS DE LA CAMBRA

de ser diferents i, inevitablement, més lentes.

"Recuperar la confiança financera és un factor bàsic per fer bullir l'olla amb independència del que porti l'olla", afirma Salvador Guillermo. Però de la mateixa manera que les famílies, les empreses o les administracions, les entitats financeres també tenen compromisos de retorn de préstecs amb altres bancs, principalment d'Europa, o pèrdues que han de cobrir. Per aquest motiu part dels diners que les famílies estalvien no tornen a fluir sinó que els reserven en previsió del que pugui venir.

En definitiva, tornem a la llosa de l'endeutament com el gran factor que limita la capacitat de recuperació del país.

Però Catalunya és una economia oberta al món i cal mirar què passa al nostre entorn.

SECTOR EXTERIOR. La forta recuperació d'Alemanya i, en menor mesura, França o el Regne Unit és una bona notícia per a les empreses catalanes que exporten a aquests països. La millora de les perspectives en aquests socis no resta elements d'incertesa al futur de l'economia europea (hi ha molts factors de risc), però la Comissió Europea no preveu que es produeixi una recaiguda de l'activitat. Més grans són els interrogants sobre l'economia dels EUA, segons subratlla Estapé. Per l'economista de l'IESE, l'alentiment del creixement dels darrers trimestres és motiu de preocupació, en especial si la recuperació no es consolida i acaba afectant Europa. Els plans d'inversió aprovats per l'executiu dels EUA i les mesures expansives anunciades per l'autoritat monetària vindrien a intentar reforçar la línia de creixement.

Aquest entorn hauria d'afavorir l'economia catalana. Fins ara el sector exterior és un dels elements de demanda que més actius s'estan mostrant. Les últimes dades disponibles corresponen al mes de juny i les vendes van créixer un 19,1% amb un valor global de 4.183 milions d'euros. La mala notícia és que les importacions també estan molt dinàmiques, amb un creixement d'un 24,7% al juny, fins els 6.180 milions. Tanmateix, l'informe semestral de Catalunya Caixa confia que finalment el sector exterior contribueixi positivament al creixement del PIB d'1,3 punts aquest any i 0,7 el 2010.

CREACIÓ DE FEINA. Catalunya afronta una tardor complicada en l'aspecte social i polític però de gran transcendència en el terreny econòmic, perquè s'està produint els canvis de signe que anticiparan la recuperació que s'acabarà de consolidar el 2011. Uns canvis essencials per a la millora del mercat laboral i la creació de nova ocupació.